

Växtodlingsenheten
Staffan Eklöf

BESLUT
1999-03-18

Dnr 22-755/99
Delg.

Sveriges lantbruksuniversitet
Inst. för ekologi och växtproduktionslära
Box 7043
750 07 Uppsala

Avsiktlig utsättning av genetisk modifierad raps (*Brassica napus*) under 1999-2003

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) inkom den 4 februari 1999 med en ansökan om att under 1999-2003 få genomföra avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad raps. Ansökan omfattar populationslinjer och hybrider framställda genom korsningar med vårraps med ursprung från transformationshändelserna RT73 och T45. Den genetiskt modifierande rapsen är tolerant mot glyfosat, den aktiva substansen i herbiciden Roundup respektive glufosinatammonium, den aktiva substansen i herbiciden Basta.

Sveriges lantbruksuniversitet ansöker om att få genomföra sex försök på maximalt 1000 m² i Helsingborg, Lidköping, Linköping, Sigtuna, Strängnäs, och Västerås kommuner. De genetiskt modifierade sorterna kommer sås i parceller om ca. 25 m² i tre upprepningar per försök. Dessa sorter provas i samma försök som ej genetiskt modifierade sorter. Vid ett totalt antal om åtta sorter, blir den totala ytan av ett försök 2720 m², inklusive en tio meter bred skyddsbård av raps.

Syftet med utsättningen är att undersöka odlingsvärdet för nya, genetiskt modifierade, rapssorter. Utsättningen ingår i den officiella sortprovningen och bedömningen av odlingsvärdet är densamma som för ej genetiskt modifierade sorter. Odlingsvärdet är en samlad bedömning av framför allt avkastning, frökvalitet, stråstyrka och sjukdomsresistens. De nya sorterna jämförs med odlade marknadssorter.

Remissinstanser

I ärendet har följande remissinstanser givits tillfälle att avge yttrande: Gentekniknämnden, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Sveriges lantbruksuniversitet, (Avdelningen för växtförädling), Lunds universitet (Ekologihuset), Stockholms universitet (Enheten för populationsgenetik), Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Naturskyddsföreningen och Ekologiska Lantbrukarna.

Följande remissinstanser tillstyrker ansökan: Gentekniknämnden, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Sveriges lantbruksuniversitet, Lunds universitet och Lantbrukarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser avstyrker ansökan: Svenska Naturskyddsföreningen och Ekologiska Lantbrukarna. Dessa remissinstanser avstyrker ansökan på grund av ett generellt avståndstagande från herbicidtoleranta grödor.

Stockholms universitet har inte inkommit med yttrande.

Risikoförebyggande åtgärder

Av ansökan från Sveriges lantbruksuniversitet framgår bl.a. följande i fråga om riskförebyggande åtgärder:

Avståndet från försöksplatserna till närmaste odling av oljeväxter kommer vara minst 400 meter. Såmaskinen kommer att tömmas och rengöras på försöksplatsen. Överblivet frö kommer att omhändertas för destruktions. Efter skörd kommer spillfröet lämnas för att gro. Plöjning sker sedan på hösten eller våren.

En skyddsåker som är tio meter bred och består av ej genetiskt modifierad raps kommer att omge alla försöksplatserna. Skyddsåker kommer att förstöras efter blomning, men innan utveckling av grobara frön sker. Alla spillplantor av raps och närbesläktade korsblomstriga arter (*Brassica*- och *Sinapsis*-arter samt åkerrättika) som uppkommer inom ett avstånd av 50 meter från skyddsåker kommer att förstöras vid blomning. Skördetröskor som använts vid skörden kommer att rengöras på försöksfältet.

Försöksplatsen kommer att kontrolleras beträffande förekomst av spillplantor under de följande fyra åren. Uppkomna spillplantor kommer att oskadliggöras före blomning med lämplig metod. Under de kommande fyra åren kommer oljeväxter inte odlas på försöksfälten. Vid nödsituation kommer den genetiskt modifierade rapsen att förstöras genom kemisk bekämpning.

Skäl för beslutet

Enligt 13 kap. 12 § miljöbalken (1998:808) får avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer endast ske efter tillstånd.

I 13 kap. 13 § miljöbalken stadgas att tillstånd får lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är etiskt försvarbar.

Enligt 13 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken är Jordbruksverkets tillståndsmyndighet för ifrågavarande verksamhet.

Jordbruksverket gör följande bedömning:

Raps tolerant mot glyfosat och glufosinatammonium och eventuella hybrider förväntas inte få några överlevnads- eller reproduktionsfördelar utanför odlingslandskapet.

Någon risk för människors och djurs hälsa vid odling av genetiskt modifierad raps bedöms inte föreligga. Den genetiskt modifierade rapsen är inte avsedd att användas som föda eller foder.

Ingenting har heller framkommit i slutrapporter över tidigare utsättningar av raps tolerant mot Roundup och Basta som föranleder någon annan bedömning än den ovanstående.

Med hänvisning till det ovan anförda och vad som i övrigt framkommit av utredningen i ärendet bedömer Jordbruksverket att utsättningen är godtagbar ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Detta förutsatt att odlingen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen genomförs i enlighet med vad SLU angivit i ansökan och med iakttagande av de åtgärder

som framgår av nedan angivna villkor. Jordbruksverket anser vidare att utsättningen är etiskt försvarbar.

Beslut

Jordbruksverket beslutar härmed att Sveriges lantbruksuniversitet får tillstånd att under 1999-2003 genomföra avsiktlig utsättning av populationslinjer och hybrider av raps framställda genom korsningar med vårraps med ursprung från transformationshändelse RT73 (även kallad GT73) och T45 i ovan nämnda kommuner.

För att tillståndet skall gälla måste utsättningen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen utföras i enlighet med vad SLU angivit i ansökan, om ej annat framgår av nedan angivna villkor:

1. SLU skall skriftligen informera de berörda kommunerna samt genom massmedia lokalt informera allmänheten om de planerade utsättningarna. Det skall i denna information klart framgå i vilka kommuner försöken kommer att utföras. Kopior av den genomförda informationen skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
2. Alla utsättningsytor skall mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att de lätt kan återfinnas. En karta som anger respektive utsättnings exakta belägenhet skall inkomma till Jordbruksverket innan utsättningarna påbörjas.
3. SLU skall ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för utsättningarnas utförande och skötsel, särskilt beträffande skörd och efterbehandling av utsättningsytorna. En kopia av de skriftliga instruktionerna skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningarna påbörjas.
4. Såmaskinen skall fyllas på, tömmas och rengöras på platsen för sådd.
5. Inom en vecka efter det att sådden slutförts skall anmälan om detta ha inkommit till Jordbruksverket. Denna anmälan skall innehålla uppgifter om försöksytornas storlek och sådatum.
6. En tio meter bred skyddsbård av hansteril omodifierad raps skall omge den genetiskt modifierade rapsen. Skyddsbårderna skall sås så att de blommar samtidigt som den genetiskt modifierade rapsen.
7. Efter skörd skall ytan behandlas på ett sådant sätt att eventuella drösade frön initieras till groningen. Uppkomna rapsplantor skall därefter förstöras.
8. De skördade fröna skall transporteras, hanteras och lagras på ett sådant sätt att spridning förhindras. Vid all transport och lagring av genetiskt modifierat frö, oavsett om fröna skall användas vidare eller destrueras, skall det genom märkning framgå att det är frågan om genetiskt modifierade organismer.
9. På anmodan av Jordbruksverket skall SLU sända in gjorda noteringar och registreringar vad gäller förekomst av spillplantor och andra iakttagelser på försöksplatserna under de följande fyra åren (2000-2004).

10. För utsättningens genomförande, från sådd till skörd, och den efterföljande hanteringen för såväl platsen för utsättningen som genetiskt modifierat växtmaterial som härrör från den genomförda utsättningen föreligger en rapporteringsskyldighet för Sveriges lantbruksuniversitet gentemot Jordbruksverket. Rapport skall ha inkommit till Jordbruksverket senast den 31 december varje år 1999-2003. Rapporten skall omfatta:
- vidtagna åtgärder och observationer gjorda i utsättningarna,
  - hanteringen av skördat genetiskt modifierat växtmaterial, vilket inkluderar vid skörden överblivet växtmaterial, växtmaterialrester från utförda analyser, lagerhållning och all destruktion av genetiskt modifierat material som genomförts,
  - hanteringen av skyddsåker,
  - slutsatser som gjorts av SLU avseende risker för människors och djurs hälsa samt miljön.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas genom skrivelse till Miljödomstolen i Växjö. Skrivelsen skall ställas till Miljödomstolen men skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Överklagandet skall ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av handläggaren Staffan Eklöf. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit avdelningscheferna Rolf Köhler och Carl Johan Lidén, enhetschefen Gabriella Cahlin, handläggarna Anna-Clara Brunsson och Johanna Nyström samt juristerna Sophia Thollander och Göran Öster.

Ingbritt Irhammar

Staffan Eklöf

Övriga upplysningar

Utöver vad som anges i ovan angivna villkor får Jordbruksverket erinra om de försiktighets- och aktsamhetskrav som föreskrivs i 3 § 2 kap. miljöbalken och i 14-16 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:45) om genetiskt modifierade växter.

Jordbruksverket vill även framhålla att ett tillstånd av aktuellt slag inte innebär ett ställningstagande till en eventuell kommande ansökan om marknadsgodkännande.

Slutligen vill Jordbruksverket upplysa om att ett tillstånd av aktuellt slag får, enligt 3 § 24 kap. miljöbalken, återkallas helt eller delvis bl.a. om det till följd av verksamheten har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts eller om något villkor inte har följts och avvikelserna inte är av ringa betydelse.

Kopia till:

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet, Avdelningen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekologi och växtproduktionslära

Lunds universitet, Ekologihuset

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund

Svenska Naturskyddsföreningen

Ekologiska Lantbrukarna